

เครื่องหมายการค้า กับ การลงสาธารณชน

นายชาญชัย ศิลajarุ

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-569-080-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014178

117445908

TRADEMARK AND PUBLIC DECEPTION

Mr. Chanchai Silajaru

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

ISBN 974-569-080-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เครื่องหมายการค้า กับ การลงสาราณชน

โดย นายชาญชัย ทิลลาจารย์

ภาควิชา นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชาญชัย สุภผลศิริ

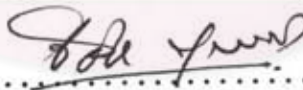

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

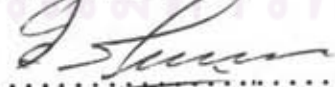

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร รัชวาทย์)

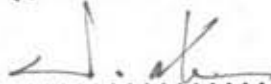
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ไชวโรจน์กุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชาญชัย สุภผลศิริ)

..... กรรมการ
(นายบรรยง หวงราช)

..... กรรมการ
(นายอนุชา เดชะวณิช)

..... กรรมการ
(นายประเทือง ศรีรอดบาง)

ชาญชัย ศิดาจารย์ : เครื่องหมายการค้า กับ การลวงสาธารณชน (TRADEMARK AND PUBLIC DECEPTION) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ชัยชัย สุขผลศิริ, 298 หน้า.

หลักการ เดิมกฎหมาย เครื่องหมายการค้าคุ้มครองเจ้าของเครื่องหมายการค้า เป็นสำคัญ ปัจจุบันแนวโน้มที่มุ่งให้ความคุ้มครองสาธารณชนมีความเด่นชัดและทวีความสำคัญมากขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นการลวงสาธารณชนด้วยเครื่องหมายการค้า เมื่อพิจารณา พ.ร.บ. เครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 ของไทย ทำให้มีข้อสันนิษฐานว่าคงมีบทบัญญัติที่สอดคล้องกับหลักการเดิม เป็นสำคัญ

การศึกษาและวิจัยจึงมุ่งทำการศึกษากฎหมายไทยให้ความคุ้มครองสาธารณชนจากการลวงเพียงใด และสมควรทำการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติในกฎหมาย เพื่อให้ความคุ้มครองสาธารณชนจากการลวง เช่นว่านั้นได้อย่างไรบ้าง ซึ่งผลการศึกษารวบรวมว่า

- ก. บทบัญญัติบางมาตราที่มีอยู่ไม่ทันสมัยและไม่สามารถป้องกันการลวงสาธารณชนอย่างมีประสิทธิภาพได้
- ข. มีการใช้บทบัญญัติอื่นโดยอนุโลม เพื่อปรับใช้กับกรณีการลวงสาธารณชนในบางลักษณะ ซึ่งอาจมีการโต้แย้งในแง่วิธีการใช้กฎหมาย
- ค. ไม่มีบทบัญญัติที่บังคับใช้กับการลวงสาธารณชนอยู่หลายรูปแบบลักษณะ
- ง. หลักกฎหมายตามมาตรา 29 วรรคแรก เป็นสิ่งที่ไม่เอื้อต่อการป้องกันการลวงสาธารณชน
- จ. มีปัญหาในทางปฏิบัติและการปรับใช้กฎหมายอยู่บางประการ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายรับรองหรือสนับสนุนและแนวทางปฏิบัติบางประการในปัจจุบันยังไม่เหมาะสม

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงใคร่ขอ เสนอแนะ ดังนี้

- ก. ควรพิจารณาแก้ไข เพิ่ม เดิมบทบัญญัติของกฎหมายที่มีอยู่ให้ทันสมัยและสามารถป้องกันการลวงสาธารณชนอย่างมีประสิทธิภาพได้
- ข. ควรมีบทบัญญัติที่ชัดเจน เพื่อให้บังคับกับการลวงสาธารณชนที่นำเอาบทบัญญัติอื่นมาใช้โดยอนุโลมโดยตรง
- ค. ควรเพิ่ม เดิมบทบัญญัติของกฎหมายให้สามารถปรับใช้บังคับการลวงสาธารณชนได้ทุกรูปแบบลักษณะ
- ง. ปรับปรุงหลักกฎหมายในมาตรา 29 วรรคแรก ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และแนวโน้มของกฎหมาย เครื่องหมายการค้าที่มุ่งให้ความคุ้มครองสาธารณชนจากการลวง โดยให้เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ยังไม่จดทะเบียนมีสิทธิทางกฎหมายต่อผู้ลวงสิทธิได้ในระดับหนึ่ง
- จ. พิจารณาวางหรือกำหนดแนวทางปฏิบัติและปรับใช้กฎหมายไทย ให้เป็นไปตามหลักสากลและเป็นที่ยอมรับ โดยมุ่งพิจารณาให้ความคุ้มครองสาธารณชนจากการลวง เป็นสำคัญ

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิติ June Sirany
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา [Signature]

CHANCHAI SILAJARU : TRADEMARK AND PUBLIC DECEPTION. THESIS
ADVISOR : ASSO. PROF.DHAJJAI SUBHAPHOLSIRI. 298 pp.

The old principles of the trademark law aim at giving protection to the trademark proprietors. At present, the tendency to protect the public has become clearer and more important, in particular, the issue concerning public deception by means of a trademark. Upon studying the Thai Trademark Act B.E. 2474, it could be assumed that the provisions were based upon the old principles.

The research and analysis therefore emphasizes on how much Thai laws give protection to the public against deception and which provisions should be amended so as to give due protection. The findings are as follows:

A. Some existing provisions are not up-to-date and do not efficiently prevent the public deception.

B. Some provisions have been applied mutatis mutandis for certain type of public deception. However, such application may be subject to controversy as to the legal method.

C. There are no specific provisions applicable to public deceptions in various forms and natures.

D. Section 29, first paragraph, of the Act itself does not facilitate the guard against the public deception

E. In practice, certain problems are encountered regarding the adaptation of the laws since there are no provisions to confirm or support such adaptation and the guidelines presently in use are not appropriate.

This thesis presents the following recommendations :

A. Some provisions should be amended so as to mark them up-to-date and more efficiently preventive to the public deception.

B. There should be specific provisions which directly deal with the public deception instead of the present mutatis mutandis application.

C. There should be more provisions enacted so that they will apply to different features of public deception.

D. Section 29, first paragraph should be modified so as to comply with the objective and the tendency of the trademark laws in protecting the public from deception.

E. the guidelines for practice and adjustment of the Thai laws should be set in accordance with international principles aiming principally at protecting the public from deception.

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต *Chan Chan*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Subhapholsiri*

กิตติกรรมประกาศ

การที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จขึ้นได้นั้น ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบุคคลรายนาม
ดังต่อไปนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธัชชัย สุขผลศิริ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าของท่านรับเป็นอาจารย์
ที่ปรึกษา ให้ความกรุณาในการชี้แนะ ให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้มาโดยตลอด

รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ไชวโรจน์กุล คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
และคุณประเทือง ศรีรอดบาง รองอธิบดีกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ที่ได้กรุณาสละ
เวลาว่าง เป็นประธานกรรมการและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ของผู้เขียนตามลำดับ

คุณบุญมา เตชะวณิช และ คุณยรรยง พวงราช ที่ได้สละเวลาอันมีค่ายิ่งรับเป็น
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อีกทั้งให้ความอนุเคราะห์และช่วยเหลือในด้านข้อมูลอัน เป็นประโยชน์
ในการศึกษาวิจัยและใช้ในการอ้างอิง

คุณเอนก ศรีสนิท ทนายความอาวุโสที่ผู้เขียนเคารพและนับถือ ที่ได้กรุณาให้ความ
ช่วยเหลือและอนุเคราะห์ในเรื่องข้อมูลต่าง ๆ อันมีคุณค่าในการศึกษาวิจัย เป็นอย่างมาก และ

คุณธีระ นาคะฮินยงสุข ที่ได้ช่วยเหลือในการจัดพิมพ์ข้อมูลต่าง ๆ ด้วยความ
เต็มใจ จนกระทั่งผลงานวิทยานิพนธ์สำเร็จบริบูรณ์ทุกประการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทนำ	ข
บทที่	
1. ประวัติของเครื่องหมายการค้า	1
ประวัติ เครื่องหมายการค้าในต่างประเทศ	1
ประวัติ เครื่องหมายการค้าในประเทศไทย	6
2. เครื่องหมายการค้า	9
ความหมายของคำว่า " เครื่องหมายการค้า "	9
1. เครื่องหมายการค้า และ เครื่องหมายบริการ (Trademark and Service Mark)	9
- ส่วนความหมายของคำ (Terminological)	10
- ส่วนเนื้อหาสาระ (Substantive)	10
2. เครื่องหมายรับรอง (Collective Mark or Certification Mark)	12
2.1 ลักษณะและกฎเกณฑ์ข้อบังคับในการใช้ เครื่องหมายรับรอง Collective Mark	13
2.2 ลักษณะและกฎเกณฑ์ข้อบังคับในการใช้ เครื่องหมายรับรอง Certification Mark	15
2.3 ความแตกต่างและความเหมือนของเครื่องหมาย รับรอง Collective Mark และ Certification Mark	16
ระบบกฎหมาย เครื่องหมายการค้า (Trademark Law System)	18
1. ระบบการใช้เครื่องหมายการค้า (Use System)	19
2. ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า (Registration System)	22
แหล่งข้อมูลของกฎหมาย เครื่องหมายการค้า (Source of Trademark Law)	28
1. พระราชบัญญัติและกฎหมายอื่น ๆ ที่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	28
2. แนวคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล	30

บทที่	หน้า
2. บทบาทและหน้าที่ของ เครื่องหมายการค้า	
(Function of Trademark)	31
1. เป็นสิ่งบ่งชี้หรือแสดงให้เห็นถึงตัวสินค้าหรือบริการของ เจ้าของ เครื่องหมายการค้าว่ามีความแตกต่างจากตัว สินค้าหรือบริการอื่น ๆ ของบุคคลอื่น	31
2. เป็นสิ่งบ่งชี้หรือแสดงให้เห็นถึงลักษณะพิเศษของธุรกิจ การค้าของ เจ้าของ เครื่องหมายการค้าที่ผลิตสินค้า หรือบริการดังกล่าวโดยเฉพาะ	32
3. เป็นสิ่งบ่งชี้หรือแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของสินค้าหรือ บริการ โดยเฉพาะ	33
4. เป็นสิ่งบ่งชี้หรือแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ใช้ส่งเสริมการ โฆษณาและการจำหน่ายหรือการขายแก่สาธารณชนหรือ ประชาชนทั่วไป	37
ลักษณะสำคัญของ เครื่องหมายการค้า	38
1. ลักษณะบ่งเฉพาะ (Distinctiveness)	39
1.1 ลักษณะบ่งเฉพาะในเนื้อหา (Inherent Distinctiveness)	41
1.2 การได้ลักษณะบ่งเฉพาะจากการใช้เครื่องหมาย	42
1.3 การสูญเสียความมีลักษณะบ่งเฉพาะ (Loss of Distinctiveness)	44
2. ลักษณะ เครื่องหมายการค้าต้องไม่เป็นการลง สาธารณชนหรือ เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน	46
3. กรณีเครื่องหมายลักษณะพิเศษอื่น ๆ	48
3.1 ชื่อสกุลหรือชื่อตระกูล	48
3.2 วลีหรือสโลแกน (Slogan)	49
3.3 ตัวอักษร หรือ ตัวเลข	50
3.4 ลักษณะรูปทรงสินค้าหรือรูปทรงของที่บรรจุสินค้า	51
3.5 สีสรรต่าง ๆ และการผสมผสานในการใช้สี	52
สิทธิเด็ดขาดใน เครื่องหมายการค้า	53
1. ลักษณะของ "สิทธิเด็ดขาดในเครื่องหมายการค้า"	54
1.1 การใช้เครื่องหมายการค้าที่ได้รับความคุ้มครอง กับสินค้าหรือบริการที่มีลักษณะ เหมือนกัน	55

บทที่

2.	1.2	การใช้เครื่องหมายการค้าที่ได้รับความคุ้มครอง กับสินค้าหรือบริการที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน	55
	1.3	การใช้เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่มีลักษณะคล้าย คลึงกับเครื่องหมายการค้าที่ได้รับความคุ้มครอง	56
	1.4	กรณีอื่น ๆ	58
2.		ข้อยกเว้นการให้ความคุ้มครองแก่เครื่องหมายการค้า	60
	2.1	การใช้ชื่อของเจ้าของและใช้ชื่อเฉพาะอื่น ๆ ที่จำเป็น ...	60
	2.2	การใช้หลังจากเจ้าของ เครื่องหมายการค้าได้ทำ การวางจำหน่ายสินค้าหรือบริการไว้ในท้องตลาด แล้ว	62
	2.3	การขัดแย้งกับสิทธิที่มีอยู่ก่อน (Conflict with Prior Rights)	65
3.		ขอบเขตในการให้ความคุ้มครอง	66
	3.1	อาณาเขต (Territory)	67
	3.2	ระยะเวลา (Time)	67
	3.3	เครื่องหมายลักษณะเหมือนคล้าย (Similar Mark)	68
	3.4	ลักษณะสินค้าหรือบริการที่คล้ายคลึง (Similar Products or Services)	68
	3.5	ความคุ้มครองด้านกระทำ (Protected Act)	69
3.		การลวงสาธารณชน	70
		ความหมาย "การลวงสาธารณชน"	70
		ลักษณะการลวงสาธารณชนด้วยเครื่องหมายการค้า	73
	1.	การลวงถึงคุณภาพ (Deception as to Quality)	74
	1.1	<u>ประการแรก</u> ลักษณะเครื่องหมายเป็นสิ่งที่ลวง สาธารณชนถึงคุณภาพของสินค้าหรือบริการ	74
		ประเทศสหรัฐอเมริกา	75
		ประเทศสหราชอาณาจักร	83
		ประเทศญี่ปุ่น	84
		ประเทศเกาหลีใต้	87
	1.2	<u>ประการที่สอง</u> คุณภาพของสินค้าหรือบริการที่ใช้เครื่อง หมายการค้าลดน้อยลงหรือผิดแผกแตกต่างไปจาก มาตรฐานเดิมที่มีอยู่	89
		ประเทศสหรัฐอเมริกา	89
		ประเทศญี่ปุ่น	90

บทที่	หน้า
3.	
	ประเทศเกาหลีใต้ 91
	ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน 92
2. การลวงถึงแหล่งกำเนิดที่เป็นชื่อภูมิศาสตร์ (Deception as to Geographical Origin)	92
- แนวความคิดระดับภายในประเทศ (Domestic Aspect)	95
- แนวความคิดระดับระหว่างประเทศ (International Aspect)	95
	ประเทศสหรัฐอเมริกา 96
	ประเทศญี่ปุ่น 104
	ประเทศเกาหลีใต้ 104
3. การลวงถึงสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่มีอยู่ก่อน (Deception as to Prior Trademark Right)	105
	ประเทศสหรัฐอเมริกา 107
	ประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ 108
	ประเทศนอร์เวย์และเดนมาร์ก 109
4. การลวงสาธารณชนถึงเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่แพร่หลาย (Deception as to Reputation or Well-Known Trademark)	110
4.1 เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงภายในประเทศ (Domestic Well-Known Trademark)	114
	ประเทศญี่ปุ่น 115
	ประเทศเกาหลีใต้ 115
	ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน 116
	ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมัน 116
การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่รู้จักกันดี ที่เรียกว่า Defensive Trademark	117
- ความหมาย	117
- ความเป็นมา	118
- รายงานของคณะกรรมการโกสเชิน (Goschen Committee Report)	119
- องค์ประกอบของ "Defensive Trademark"	121

บทที่	หน้า
3.	
- กระบวนการจดทะเบียน	121
คดีเครื่องหมายการค้า "FERODO"	123
คดีเครื่องหมายการค้า "VONO"	126
- ตัวอย่างแนวการพิจารณาอนุมัติให้จด ทะเบียน Defensive Trademark ใน บางประเทศ	127
ประเทศออสเตรเลีย	127
ประเทศญี่ปุ่น	128
- ผลแห่งการเป็น Defensive Trademark ในทางกฎหมาย	129
- ผลวิเคราะห์คุณค่าระบบ Defensive Trademark	131
4.2 เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงต่างประเทศ (Foreign Well-Known Trademark)	133
ประเทศออสเตรเลีย	134
ประเทศญี่ปุ่น	136
5. การลวงถึงโอนสิทธิในเครื่องหมายการค้า (Deception as to Assignment)	138
- ลักษณะของการลวงถึงการโอนสิทธิในเครื่องหมายการค้า ...	138
- ความหมายของการโอนสิทธิในเครื่องหมายการค้า	139
- วิธีการโอนสิทธิในเครื่องหมายการค้า	140
- เจื่อนไขบางประการเกี่ยวกับการโอนสิทธิในเครื่อง หมายการค้า	141
- มาตรการที่นำมาใช้ในการคุ้มครองสาธารณชน	144
1. หลักการจดทะเบียน (Registration)	144
2. หลักการแจ้งข้อมูลแก่สาธารณชน (Public Notice)	146
6. การลวงถึงการอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายการค้า	148
- ลักษณะของการลวงถึงสัญญาอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายการค้า .	148
- ความหมายและ เนื้อหาสาระที่สำคัญของสัญญาอนุญาต ให้ใช้เครื่องหมายการค้า	149
- การควบคุมคุณภาพสินค้าหรือบริการ (Quality Control)..	155
- หลักการและความมุ่งหมาย	155
- มาตรการและผลในการใช้บังคับ	156

บทที่	หน้า
3.	
- มาตรการที่นำมาใช้ในการคุ้มครองสาธารณชน	158
1. หลักการจดทะเบียน (Registration)	
2. หลักการแจ้งข้อมูลแก่สาธารณชน (Public Notice)	158
3. หลักการควบคุมการใช้เครื่องหมายการค้า (Control the Use of Trademark)	159
7. การลวงขาย (Passing Off)	161
- ความหมาย	161
- ความเป็นมาของการลวงขาย	162
- องค์ประกอบสำคัญของการลวงขาย	162
- การดำเนินคดีและการให้ความคุ้มครองตามกฎหมาย	166
- แนวคำพิพากษาของศาลบางประเทศ	170
ประเทศสหราชอาณาจักร	170
ประเทศแคนาดา	179
ประเทศสิงคโปร์	182
8. การลวงสาธารณชนในส่วนของเครื่องหมายชุด (Deception as to Associated Marks)	186
- ความหมายของเครื่องหมายชุด	186
- ความมุ่งหมายของเครื่องหมายชุด	187
9. การลวงถึงการเปลี่ยนแปลงเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนไว้แล้ว (Deception as to Alteration of Registered Trademark)	188
ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน	191
ประเทศญี่ปุ่น	192
ประเทศสิงคโปร์และฮ่องกง	193
10. การลวงถึงการใช้รูปแบบอื่น ๆ ที่เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องของ เครื่องหมายการค้า	196
4. กฎหมายเครื่องหมายการค้าของไทย กับการลวงสาธารณชน	200
การลวงถึงคุณภาพ	200
1. ลักษณะ เครื่องหมาย เป็นสิ่งที่ลวงสาธารณชนถึงคุณภาพ ของสินค้าหรือบริการ	200
2. คุณภาพสินค้าหรือบริการที่ใช้เครื่องหมายการค้าลดน้อย ลงหรือผิดแตกต่างไปจากมาตรฐาน เดิมที่มีอยู่	213
การลวงถึงแหล่งกำเนิดที่เป็นชื่อภูมิศาสตร์	215
การลวงถึงสิทธิใน เครื่องหมายการค้าที่มีอยู่ก่อน	223

บทที่	หน้า
4. การลงสาธารณชนถึง เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อ เสียงหรือ เป็นที่แพร่หลาย . .	231
1. เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อ เสียงภายในประเทศ	231
2. เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อ เสียงต่างประเทศ	236
การลงถึงการโอนสิทธิในเครื่องหมายการค้า	238
การลงถึงการอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายการค้า	241
การลงขาย	243
การลงสาธารณชนในส่วนของ เครื่องหมายชุด	257
การลงถึงการ เปลี่ยนแปลง เครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนไว้แล้ว	258
การลงถึงการ ใช้รูปแบบอื่น ๆ ที่เป็นส่วนที่ เกี่ยวข้องของ เครื่องหมาย การค้า	260
5. บทสรุปและข้อ เสนอแนะ	264
บรรณานุกรม	292
ประวัติผู้เขียน	298

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย